

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.
Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdivásárhely, 1903. április 19.

Vasárnap.

XXII. évfolyam. 32. szám.

Felelős szerkesztő: Vajna Károly.

Kiadó laptulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

Előfizetési árak:
Egész évre 10 korona Fél évre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyes száma ára 10 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények, Vajna Károly szerkesztőhöz, az előfizetési és hirdetési pénzek Ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájaiba küldendők.

Hirdetmények díja:
4 hasábjas petitsorért, vagy annak helyéért 10 fillér.
Hivatalos- és árverési hirdetmények külön díjtétel szerint.
Nyilttér sora 30 fillér.
A hirdetmények a nyiltterek díja előre fizetendő.

Az indemniti tárgyalásához.

A mire most legégetőbb szüksége van az országnak, az a gazdasági élet egy nyugodtabb, biztonságot nyújtó és intenzív munkára ösztönző hasszabb korszaka s általános az óhaj, hogy az ez évben dűlőre jutó nagy gazdasági kérdések végre megoldassanak, s megadassék e rég áhított korszak minden előfeltétele.

A parlamenttől függ, hogy ezek az óhajok valóra váljanak s hogy ezek az előfeltételek megteremtessenek. Ha a parlament munkaképes és köteleességét oly hiven és oly odaadással teljesíti, mint a hogy a kormány teljesítette a magáét, az országnak mérhetetlen nagy haszna szinte matematikai pontossággal kiszámítható.

De munkaképes lesz-e a parlament? Ez a súlyos kérdés aggasztja a lelkeket. Csütörtökön kezdette tárgyalni a képviselőház a második indemnitiást. Már maga az a tény, hogy a négy hónapi indemnitiást újabb négy hónappal kénytelen megtoldani a kormány, abnormis viszonyokra vall. Az ellenzék obstrukciós hadjárata a katonai javaslatok ellen megbénítja a parlament munkaképességét, útját állja azon tervek megvalósításának, a melyeket a kormány programjába felvett s a melyeket törvényjavaslatok formájában már elő is készített. S ha még itt megállana az ellenzék! De nem, — túl akarja lépni azt a határt, a melyet az alkotmányosság és a parlamentárizmus alapelvei szabnak a kisebbség küzdelmének s a midőn meg akarja tagadni a kormánytól az eszközöket a törvényes kormányvitelre, az alkotmány ellen intézi támadását s oly válságot idéz fel, a melynek következményei beláthatatlanok.

Súlyos, messzekiható elhatározás előtt áll tehát az ellenzék, a midőn az indemnitiási vitába indul. Két hét áll előtte. Két hét, — bőven elegendő arra, hogy mérlegelje szándékait és tetteit s latra vesse elhatározásának horderejét. Azt már tudja, hogy a terminus rövid volta a kormányt el nem téríti elhatározásától s hogy a parlamentáris elvnek érvényt szerezni, a többségi akaratot érvényesíteni el van tőkéelve. Rajta, az ellenzéken áll tehát, megkímélni az országot oly helyzettől, a mely súlyos komplikációkat igen, de a kisebbségi diktatura győzelmét sehogysem eredményezheti. Vannak az ellenzéken komoly gondolkodású, politikailag iskolázott s érett judiciziummal bíró férfiak. Nem mondunk le a reményről, hogy ezeknek a befolyása mégis csak érvényesülni fog s visszatartja a végletektől azokat, a kik e pillanatban még szenvedélyükre hallgatnak csupán.

A jobb belátás felülkerekedésére még van idő. Az alkotmány tisztelete, a haza szeretete közös minden magyar szívében. Hiszszük, hogy ezek az érzések tulerőre jutnak a pillanatnyi indulatok fölött s nagy nemzeti kincsünk, alkotmányunk kikerüli azt a súlyos megrpóbáltatást, a melynek fenyegető jelében az indemnitiási vita megindult.

A képviselőházból.

Budapest, április 16. Tallán Béla alelnök elnökolt a mai ülésen.

Fejérváry betérjlesztette a hadmentességi díjról szóló pótjelentését. Azután az elnök bejelentette, hogy többen napirend előtt felszólalni akarnak a pécsi hadapródok ügyében.

Gál Sándor, Okolicsányi, Pap elmondták a pécsi Gotterhalte történetét, a lapok közlése szerint és felvilágosításokat kértek.

Fejérváry azt felelte, hogy a megirtaknak háromnegyed része nem igaz.

Ha mindent megakarna czafolni, külön czafoló miniszteriumot kellene felállítani. Különb is csak két növendéket csaptak ki, mert nem állottak azon a magaslapon, melyen a tiszteknek kell állaniok, midőn a királyi néphimnuszot kellett énekelni (Felkiáltások: micsoda király himnusz! Gotterhalte nem királyi himnusz.)

Fejérváry folytatta beszédét. Nem énekeltek s azért kimenőt nem kaptak. Az egyik kiesapott kadét erre ezt mondta:

— Urak irjunk Rakovszkinak, az elég véres száju, majd interpellál.

A másik meg azt mondta: disznóság, hogy a Gotterhalte miatt nem atnak kimenőt, hogy a szociálisták gyűlésére meghosszít.

Ez politikai izgatás, a mit megtérni katonai iskolákban nem lehet. A többiek közül néhányat két napra bezártak.

Ivánka Oszkár közbeszól:

Vagy magyarok vagyunk, vagy nem vagyunk magyarok. (Nagy zaj. A szélsőbal éljenzi Ivánkát.)

Tanárok kongresszusa Kézdivásárhelyen.

— ápril 14.

II.

A status középiskolák tanárainak fizetés rendezési ügyében Cserni Béla dr. gyulafehérvári tanár tett előterjesztést. Kívánja, hogy a status tanárai az állam tanáraihoz hasonló javadalomban részesüljenek.

A lakáspénz a fizetés 20%-a legyen: A kongresszus egyhangulag elfogadja az érdemes előadó összes javaslatait, melyekhez még Kovács J. Bernárdin kézdivásárhelyi tanár azon indítványt teszi, hogy a minorita rendi okleveles tanárok is legalább azon javadalomban részesítenek, mint a status más gymnasiumainál működő többi szerzetes tanárok.

A két javaslathoz még hozzá szólnak: Mihálovits Béla, kijavasolja hogy: 1-ór a nyugdíj, törvény módosítások, hogy a tanároknak kiért

20%-ot fizesse a status, vagy pedig ha ez nem lehet, ez ne januárban s februárban, hanem 12 hó alatt vonassék le, 2-szor; szolgálati díj, mint ez az államiaknál is van, ne vonassék le; 3-or: az előléptetéseknél a 33%- töröltessék; 4-or: a vasuti kedvezményeket adják meg a r. k. tanároknak is; Péter János dr. hozzájárul a javaslatokhoz, elismeréssel van Cserni Béla dr. munkálata iránt; felhívja a figyelmet s indítványozza, hogy az állammal kötött szerződés szerinti fizetéseket a status léptesse életbe; Riszner Ödön a tanári fizetési fokozatokra azt javasolja, hogy az idősebb tanároknak a szolgálati időhöz mérten az államiakéhoz hasonló fizetésemelést adjanak; Dr. Balló István azt indítványozza, hogy a kongresszus elnöksége dolgozzon ki egy javaslatot, hogy mekkora összeg kell a statusi tanárok fizetése felemeléséhez s ezt az őszi statusgyűléshez terjesse föl; Vagner Sándor őszintén beszél, s a tanári fizetések javításának komoly megfontolását kéri a status gyűléstől az iskola-ügy jövője érdekében; e tekintetben határozott, megfontolt megnyugtató kijelentést kér a status gyűléstől, mert lehetetlen azt kívánni, hogy a status tanárai csak reménységből éljenek; indítványozza, hogy az állami segélyeket a szerződések értelmében csupán csak a tanárok javadalmi kiegészítésére fordítsa a status; Holló Károly pozitív eredményt akar elérni; Dr. Balló és Vagner indítványához csatlakozik; Pál István referens szintén hozzászól a kérdéshez; a minoriták fizetése ügyében remény van, hogy meg lesz az ők ohajtásuk; a Mihálovits javaslata i csak részben vihető keresztül, de a mi kivihető, az iránt a lépések megtételnek; a 33%-o kifizetése czéljából alapok létesítése nézete szerint nem vihető keresztül; az egyik intézet államsegélye más intézet czéljaira nem fordítatik; az ohajtásokat szíves készséggel fogja a status elterjeszteni és támogatni. Végül a kongresszus az előadói javaslatokat s az összes indítványokat elfogadja, kimondja, hogy minden intézetnél az igazgató és 2 tanárból álló bizottság számítsa ki a fizetés rendezéshez szükséges összegeket s jelentését az elnökséghez oly korán terjesse be, hogy az őszi status gyűléshez idejében betérjeshető, s ott már akkor tárgyalható lehessen.

Indítványok kerültek ezután napirendre. A csiksomlyói tanárok a helyettesítési díjakra vonatkozólag méltányosságból kéri, hogy az államiakéhoz hasonlóan évi 1600 K. utaltassék ki. Pál István referens felvilágosítása után mivel ez már ez év elejétől meg van, az indítvány tárgyalanná vált.

A tankönyvek egységesítésére vonatkozó tanhatósági leirat került ezután tárgyalásra. Riszner Ödön szerint e leiratban kifejezett ohajtás nem realizálható. Pál István úgy véli, hogy a kérdés megoldható: a kongresszus bírálja meg rendre a tankönyveket, hogy melyik felel meg a czél szerűség, jóság szempontjából s tegyen javaslatot, hogy melyik legalkalmasabb a czélra, mely esetben a status ajánlatba hozná az intézeteknek, kötelezettség nélkül, a legjobb tankönyveket. Kéri azért a kérdéssel való komoly foglalkozást. Kongresszus a leirathoz hozzájárul s kimondja, hogy az egyes tanártestületek a jövő kongresszusi tanulmányozzák e kérdést s tegyenek javaslatot akkorra annak megoldására nézve. Első sorban jövőre a mathesis, fizika és rajzi tankönyvekre nézve eszközözendő tanulmányozás és javaslat készítés.

Jövő kongresszus helyéül Csiksomlyót állapítja meg a közgyűlés az ottani tanártestület meghívására. Idejének meghatározása az elnökségre bízatik.

Ezzel a kitűzött tétélek letárgyaltván, elnök fölteszi a kérdést, hogy a jövő évben óhajt-e a kongresszus s hol közgyűlést tartani? Egyhangulag elhatározatván a kongresszusnak jövő évben való megtartása is, Pál Gábor esiksomlyói igazgatónak a vezetése alatti tanártestület nevében kifejezett óhajtatására a jövő évi kongresszus Csiksomlyón f g megtartatni; idejének megállapítása iránt, annak idejében a tanártestületek megkérdezésével az elnökség fog intézkedni.

Pál Antal elnök állt föl ezután szólásra. Meleg hangon köszöni a kongresszusnak beléje helyezett bizalmát, állásáról lemond s kéri a tisztikar újra-választását. A kongresszus tagjai hallani sem akarván más elnökről, egyhangu lelkesedéssel újból Pál Antalt választotta elnökévé, ki az újabb impozánsan megnyilvánult bizalom előtt meghajolva azt köszönettel elfogadta. Majd a titkári állást töltötték be szintén egyhangulag az arra nagyon hivatottnak ítélt Péter János dr. gyulafehérvári tanárral s végül pénztárosá ismét Dr. Fejér Gerő gyulafehérvári tanárt választották. A választmány rendes és pót-tagjait az egyes tanártestületek fogják majd legközelebbi üléseikben megválasztani. A jegyzőkönyv hitelesítésére, melyet Koch Sándor kézdivásárhelyi tanár vezetett, Cserni Béla dr. és Wagner Sándort kérte föl a kongresszus. Ezzel a kongresszus befejeződött. Pál Antal elnök azonban még szólásra emelkedett föl s hálás szavakban köszöntö meg Pál István apátkanonok referensnek megjelenését s a tanácskozáskor való részvételét, majd a kézdivásárhelyi tanártestületnek a lekötendő vendégszeretet s általában a kongresszus érdekében kifejtett fáradozásait és áldozatkészségét. Hassák Vidor viszont a helybeli tanártestület köszönetét tolmácsolta a kongresszusnak, hogy megjelenésével az intézetet megtisztította s Pál István referens is szíves szavakban köszöntö meg fogadtatását s ezzel a kongresszus véget ért.

Végére érvén tudósításunknak, lehetetlen egy pár megjegyzést elhallgatnunk. Az egyik magára a kongresszusra vonatkozik és abban nyer kifejezést, hogy az összes tárgyalások magas nívón állottak; az előadók kivétel nélkül komoly tanulmányra, nagy készületségre mutató munkálatokat produkáltak, melyek a feldolgozott anyag becsességében is magasan kiemelkedtek a közönséges produktumok köréből. A felszólalások, úgy alaki, mint tárgyi tekintetben kiváló higgadságról, komoly tárgyilagosságról tanuskodtak. A másik megjegyzésünk a kongresszus vezetésére vonatkozik. Pál Antal kongresszusi elnök finom tapintattal, nagy bölcsességgel

egészen parlamentáris modorban vezette a kongresszust, egyike legjobb elnököknek, a kiket az elnöki széken ülni láttunk. Elmondhatni róla, hogy elnöknek született. Hogy a kongresszus oly előkelő nívón állott: abban neki is nagy része van; a kongresszus pedig büszke lehet elnökére, úgy a most elért szép sikerre is.

A székely ifjuság nevelése.

Pál István apátkanonok, referens beszéde az erdélyi r. kath. középiskolák tanárainak Kézdivásárhelyt 1902. ápril 15-én tartott kongresszusán.

Ürám! Tisztelt Kongresszus!

Önök ezidei összejövetelüket olyan helyen tartják, a hol ilyen összejövetel még nem volt. Nem is igen lett volna, a miért idejőni, mert itt idáig csak csonka intézet volt; az idén azonban VIII. osztály főgymnasium lett teljes tanári karral; most már inkább el lehet fogadni tanáraink kongresszusát.

Itt vannak tehát Ürám, Önök az ország legkeletibb határán, a hegyek által övezett szép fensíkon, ezen az érdekes helyen, a melyet sűrűn lak a legtisztább magyar a székely, erős határrőreül azon az oldalon a hazának a történelemelőtti korszakig visszanyúlólag, fegyvert tartva kezében állandóan s az ekeszárvt fogva, katonáskodva s a földet művelve. Most ebből állott a népnek a foglalkozása s a ki e népet ismeri, az tudja, hogy sehol ez országban a földet úgy meg nem művelik, mint itten és nincs e hazának egy talpalatnyi földje, a mely vitézségben — katonai hősiességben Háromszéken túltett volna.

A földművelésben és a haza véde' mében telvén el e nép élete nagy alkotásokat nem tudott létesíteni, mert akkor sem módja, sem ideje nem volt.

Jelentékenyebb iskolája volt a kézdivásárhelyi katonai iskola és a kantai gymnasium. E kettőből került ki Háromszék intelligenciájára. De mindkettő megszűnt; a katonaiskola — úgy látszik örökre, a gymn. azonban csak ideiglenesen, mert az újból életre kelt és bár lassan, de az idén VIII. osztályu főgymnasiummá fejlődött ki.

Tudom, hogy ezen helyi tájékoztatásra a T. kongresszus egyetlenegy tagjának sincs szüksége, mert ezt mindenki így tudja — így látja. De nekem mégis jött ezeket fölemlíteni, a ki ebből a talajból nőtem s a ki alapismereteimet is innen vettem; azt pedig talán el lehet nézni, ha valaki távolról jöve a bölcső körül hazai vonatkozásu beszélgetést megenged magának mások

előtt is. Mert bárhova hajtson bennünket az élet szele, vagy vígyen az elhivatás, állítson a kötelesség, és bármily odaadóan igyekezzünk is ott helyünket megállani, de migis van egy pontja a földnek, a hová különösen vágyunk, a hol legmelegebben érezzük magunkat: a szülői tűzhely körül testvéreink között. Akármilyen jól találjam magamat, de legszívesebben vagyok otthon — otthon, a hol a bölcső ringott és a tűzhely melegedett. Innen megyünk másfelé s ide vágyódunk természetes érzéssel. Ez az alapja a hazának is és ez teszi érthetővé annak fogalmát.

Ezt az érzést a nevelésnek, az oktatásnak tekintetbe kell vennie; és bár a tudomány nem lehet csupán csak ennek a helynek vagy annak a bajnak a sajátja, mert az általános elveken alapszik és így egyetemleges, de azért nem lehet feladata az otthonhoz való ragaszkodás érzetét gyöngíteni, hanem sőt azt oda fejleszteni, tökéletesíteni, hogy az ember mások között is megtudjon állni, hogy embertársai között ne érezze magát számkivetésben, hanem részt tudjon venni esetleg az emberiség általános feladatainak a munkálásában. Mert az emberiség egy, egy eredetében és egy feladatában.

Voltak ugyan, a kik próbálták az emberi nem egységét tagadni, de e fölött a tudomány az újabb utazásokkal és vizsgálódásokkal véglegesen napi rendre tért úgy, hogy ma már kétség sem fér ahoz, hogy az emberiség egy eredetében.

De egy feladatában is. Isten kezéből kerültünk ki, mindnyájan testvérek vagyunk és közös célunk van; Istenhez jutni. Ez az emberiségnek — minden embernek a feladata. Nagy feladat, a mely felé való törekvésben egymást támogatnunk kell!

Nem lehetünk az otthon szűk körében annyira önzők, hogy mások iránti kötelességünkről megfeledkezzünk; és bár a hozzánk tartozókat elhanyagolni nem szabad, de mégis az az igazi nemes lélek, a ki minél többeknek igyekszik hasznára lenni. De segítségére van az embernek nagy feladata elérésében az Isten is, a ki azt neki előírta.

Isten nélkül semmire sem tudunk menni. Istennel mindent el tudunk érni. Isten pedig mindenkinek, aki őt hívja segítségére megy úgy és akkor, a hogy és a mikor akar; talán úgy és akkor, a hogy és a mikor az illető nem is sejtí; csakhogy föl kell ismerni.

Ezt a nevelésnél, oktatásnál figyelmen kívül hagyni nem szabad, sőt a nevelést-oktatást egészen erre kell alapítani.

Mindenben az Isten, semmi ő nélkül. Minő fel-emelő reám nézve tudni, hogy ha dolgozom (dolgoznom pedig kell), munkámnak így, vagy úgy, de eredménye lesz, mert a kinek nevében dolgozom, Isten megsegít.

T Á R C Z A.

Késő találkozás.

(A Székelyföld eredeti tárczája.)

I ta: Vértessy Gyula.

(Folyt. és vége.)

Nos, miért nem jön felénk se? Miért kerül minket maga rossz ember?

— Nem tudtam hol laknak.

— Nem hiszem, hogy azért nem keresett fel. Ha akarta volna, megtudhatta volna a mi lakásunk címét. Más volt itt a dologban. Hallott a szegénységünkről és azt hitte, hogy kellemetlen lesz nekem a magával való találkozás. Pedig hát csalódott barátom! Először is abban, hogy nekem kellemetlen lehet a magával való találkozás. Soha, bármilyen körülmények között is! Másodszor pedig abban, hogy mi olyan nagy szegénységben élünk idefönn! Igaz ugyan, hogy nem élünk úgy mint otthon, de azért hál' istennek semmi bajunk. A papának elég jó hivatala van s a mama halála után megkaptam a Gerlóczy-just is. De még többet is kell kapni. A papa pereli is a rokonságot.

Szegény mama! Ő ugyan nem sokat élvezett a fővárosból! Még a mult télen meghalt. Nem szeretett itt lenni. Pedig olyan jó itt! Mennyivel jobb, mint a falun!

— Jobb?

— Hogyne! Itt élvez csak az ember igazán!

Jár-e maga színházba? Én nagyon szeretek járni. Majd legközelebb együtt megyünk el! Jól lesz?

— Nagyon szívesen.

— Pompás lesz! A papával ugyis mindég veszekedni kell előbb, míg ráadja a fejét, hogy eljőjen. Majd eljárunk együtt! No, hanem maga szépen haza kísért engem. Itt lakunk ebben a házban! A papa bizonyára haza jött már a hivatalból. Hogy megfog örülni magának.

Kis, piszkos földszintes ház előtt állunk meg, olyan előtt, aminő nagyon kevés van már a fővárosban. Legfeljebb ilyen eldugott zugutczában.

— A papa kedvéért kellett ennyire kijönni. Tudja, neki itt van hivatala a malmoknál. Meg azután itt legalább magunk lakunk az egész házban. Csak még a tulajdonos lakik itt, ez a suszter, a kinek a czege itt lóg.

A parányi, piszkos udvaron keresztül mentünk s beléptünk egy konyhába. Abból nyílt kétfelől egy-egy szoba.

— Ez a papa szobája, az az enyém. Menjünk az övébe.

Az öreg Gerencsey nagyuri kényelemmel végignyulva, ott pipázott egy kirojtzott szélű szőnyeggel leterített divánföln. Akkora füstöt csinált, hogy nem csodáltam, hogy engem is alig ismert meg.

— Te vagy az csakugyan! — kiáltott fel azután kitoró örömmel, hatalmas dohányzagu csókokat czuppantgatva az arcomra.

— No csakhogy itt vagy! Tudtam én, hogy el is jössz te még! De miért ilyen későn. Hszén tudtad, hogy itt lakunk.

Próbáltam mentetgetni magamat, de bizony az nem igen sikerült. Szerencsére az öreg nem hallgaltott oda:

— Kata, Kata, hol a konyak?

Kata már akkor kisurrant a konyhába s onnan kiáltotta be.

— Mindjárt papa, de jöjjön csak ki előbb, keresi valaki.

Kiment. Körülnéztem a szobában.

A szegénység szinte kiabált minden sarokból. A konyhából akarva nem akarva, behallottam a sutto-gást.

— De ha nincs papa egy forintom se!

— Már pedig jó konyak kell! Hátha a régi szándékkal van még!

— Gondolja papa?

Az öröm reszkető hangja úgy kihallatszott a leány sutto-gásából.

— Gondolja papa? — kérdezte azután újra.

— Azt hiszem.

— Megyek, hátha a boltos hitelez még elsejőig. Meg fogom kérni szépen!

Kata elment, az öreg pedig bejött.

— Tudod öcsém, a cselédet ép tegnap kergettük el, hát most szegény Kata maga van! Konyakért is neki kellett elmenni.

Ugy látszott, a boltost nagyon szépen megkérhette Kata, mert elég jó konyakot hozott.

Egészségedre, kedves öcsém!

A második pohárkát már a pusztuló szentri egészségére üritették.

— Éltessek is magukat, mert más úgy sem éltet! Czudar világ ez a mai! Gyárok a kastélyok helyén, zsidók az urak helyén s a magam forma-ur embernek dolgozni kell, mint az utolsó parasztnak, hogy éhen ne haljon.

— Azaz, hogy meg legyen mindenünk, ami kell — vágott az öreg szavába a leánya.

Ebben a tudatban kell nevelni, oktatni az emberiséget és az boldog lesz.

Ezek általános elvek, nem egy nép és hely részére, hanem az egész emberiség számára; a minthogy a volt vallás tanai nem csupán azok ide vagy oda, hanem mindenhol szólnak, mert az emberiségnek a viszonya Istenhez a vallás lényegében egyforma kell, hogy legyen, a minthogy az emberiség egy volt a teremtésben és ismét egy lett a megváltásban. A megváltás, a Jézus által adott vallás, a melyben élünk, nem ide vagy oda, hanem minden embernek, minden nemzetnek az egész földön kivétel nélkül szól, a melyben újból egyesítettünk, újból és örökre testvérek lettünk mindnyájan. Ez Jézus vallásának a katholicitása, a melyből senki sincs kizárva, a melynek áldásaiban mindenki részesülhet, a ki akar.

Mennyire felemelő reám nézve tudni, hogy nem vagyok a magam szűk körére hagyatva, hanem tagja vagyok az egész emberiségnek és engem mások Jézus vallásának egyetemlenségében testvéruknek tartanak; de a kiket viszont ön is testvéremnek kell, hogy tartsak. A testvéri érzés önzéséből kiragad és jóvá tesz mások iránt; másoknak pedig irántam való testvéri érzése otthonomban békén hagy, esetleg megvéd; ragaszkodom otthonomhoz és hazámat nem hagyom, de a másokét sem bánom.

Ime! a világegyetemesség és az otthon, a hatóholicismus és a hazafiság a legelemibb természetességében. Ugy-e, hogy a kettő együtt megfér? Hogy az egyik nem várja ki a másikat, sőt egymást erősítik? Milyen egyszerű az egész? és mégis minő nehezen akarják az emberek ezt itt-ott befogadni? Annál nagyobb tehát a feladata a nevelés-oktatásnak helyes szellemben vezetni az ifjúságot. A helyes nevelésnek — oktatásnak vallásosnak és hazafiasnak kell lenni, hogy az istenfélő lélek figyelmeztessen a hazafias kötelességekre is. Ugy kell az ifjúság lelke előtt az általános érvényű igazságok tanításával feltárni az egyetemlenség világát, hogy hazafias érzése ne gyöngüljön.

Bár a faji félszűzségeket nyesegetem, de a faji sajátosságokat folyton szemelőtt tartom és az általános elvek mellett a nemzet lélektanára is tekintettel vagyok. Nekem tudnom kell azt, hogy itt székel ifjúsággal van dolgom, a melynek nevelésében — oktatásában a székel ember lelkülete figyelmen kívül nem hagyható. A ki nem tudja, hogy hogyan kell a kath. ifjúságot keresztény szellemben, a magyar ifjúságot magyar szellemben, a székel ifjúságot székel szellemben nevelni, az ne fogjon hozzá.

A mai összefüggés tárgyszorozatában több olyan pont van, a mely általános érvénye mellett helyi értékű is lehet. A történet tanításnál pld. tekintetbe lehet venni, hogy olyan nép fia között vagyunk, a melynek a világtörténetben páratlan története van, a melynek hagyományain

ma is nagyban lelkesül a székel; történeti tudatban, a nemzet történetének szellemében, a hazaszeretletben kell felnevelni az ifjúságot, de nem egyuttal politizálásban, esetleg párlpolitika által megrontva.

A vallás-erkölcsi élet fejlesztéséről is alkalmasszerűleg lehet beszélni, most ebben a tekintetben az utóbbi idők — sajnos! — rossz hirbe hozták népünket. Az erkölcsi állapotok mellett a tanulmányi állapotokat is vizsgálat tárgyává lehet tenni, most tanulmányi tekintetben az ifjúság nagyrésze csakugyan kifogás alá esik; pedig a székel munkás — szorgalmas nép. A testi nevelésre is figyelmet kell fordítani, most a mai fiatalság, a katona ösök gyermekei, a melynek testi épségével, életerejével, éleveségével mindenütt figyelmet kellene keltetni, ebben a tekintetben sok kívánni valót, hogy maga után. Erős, hazafias érdek a székel ifjúság testi épségének fentartására s erejének fejlesztésére megfelelő gondot fordítani s minden lehetőt megtenni arra, hogy nálá ép, erős testben, ép, erős lélek lakozzék.

Oda jutott a székel, hogy az egész ország szükségnek látta megmentésére megindulni. Sajnos! ma már nem képes elesett állapotából a saját erejéből felállni, hanem külső segílyre szorult. De ha fel is kel külső segílyvel, vajjon ezután is mellette lesz-e — mellette lehet mindig a segítő kéz? és érdemese az az életre, a ki elaléltágából életre keltve sem tud idegen támasz nélkül megállni?

En ugy vélem, és kétségtelen is, hogy a székel mentés műveletében az iskolának is szerepe van, még pedig nagy szerepe. Helyes neveléssel nagyon sokat lehet tenni a nép erkölcsi és anyagi fölemelésére, jólétére. E tekintetben meg van mindenik iskolának a maga feladata, de legfőképp a középiskolának, mint, a mely a társadalom értelmiségének a zömét adja.

Lehetetlen, hogy egy helyesen nevelt középosztálynak hatása ne legyen a nagy általánosságra minden irányban.

Ennek a vidéknek eddig nem volt teljes középiskolája, most már van; várjuk, de meg is lesz a hatása, az iskolának jótéteménye. Fölvilágosítólag, fölemelőleg, útjótól kell hatnia minden irányban, s ha szükség új nemzedéket teremteni a mostani helyébe, a mely akarjon és tudjon élni és tenni magáért és a közért.

Ezt azon nevelési elvek és irányzat mellett lehet elérni, a miket szíves türelmükkel a helyi vonatkozásokra is tekintettel a fentebbiekben bátor voltam érinteni.

Ezen elvek és irányzatnak a szolgálatában működnek Önök, Urain; ezek vannak arra a zászlóra írva, a mely alatt Önök oly buzgó odaadással sorakoznak és a melyet oly fennkölt érzéssel lobogtatnak. Lobogtassák is azt és hordozzák ezután is lelkesen és

bátran mindenfelé, mert ezáltal hálára, nagy hálára, sokak hálájára, a jók hálájára érdemesítik magukat.

Az erdélyi róm. kath. status gymnasiumainak tanárait X. kongresszusukon a főtanhatóság nevében, mint annak kiküldöttje üdvözlöm és munkálkodásukra a segítségül hívott Isten áldását kívánom.

NAPI HIREK.

— Személyi hir. Dr. Török Andor, Kézdivásárhely város polgármestere, egészségi állapotát a Bács melletti Kelenleutgeben üdülőhelyre utazott.

— Iskolalátogatás. Dózsa János a brassói m. kir. állami faipari szakiskola igazgató-tanára és iparos tanoncziskola szakfelügyelő, a kézdivásárhelyi iparos tanoncziskola meglátogatása czéljából ápril 17-én Kézdivásárhelyre érkezett s hivatalos vizsgálatát még az nap este megkezdte.

— Április 11-e megünneplése. Ápril 11-ike, a 48-as törvények szentesítésének évfordulója, mint ünnep, az idén éppen husvét szombatjára, tehát iskolai szünidőbe esvén, felsőbb intézkedés következtében az ünnepélyt az iskolákban a husvét szünidő utáni szorgalmi idő első napjaiban tartattak meg. Kézdivásárhelyen ápril 16-án ünnepelték meg az áll. polgári fiú- és leány, áll. elemi fiú- és leányiskolákban s az iparos tanoncziskolában is; a tanulók hazafias dalokat énekelték, szavaltak s a nap jelentőségét az igazgatók méltaták alkalmi beszédekben.

— Tél a tavaszban. A husvét hídvös szeles napokra ápr. 15-én szerdán hideg következett be; délután eső hóval vegyest, majd este hó hullott, mely éjjel is tartott, úgy, hogy erdő, mező, havasokat jókora hóréteg borított esütörtökön reggel. A nap melejétől elolvadt ugyan a hó, a házakról, a városból s a határról, de a hegyeken, a Nemerén a Nagysándoron még most is hókorona csillog, melynek hidege csakugy érzik. A téli kabátok megint előkerültek.

— Eljegyzés. Kézdiszentléleki Kovács Kálmán, a kézdivásárhelyi kir. törvényszék tehetséges aljegyzője eljegyezte néhai karati Köntzei Gyula*) kézdiszentléleki földbirtokos és egyházi főgondnok s néhai neje szül. uzoni Pünköszt Juliánának Aranka nevű bájós ifjú leányát. Zavartalan boldogság kísérje az ifjú jegyespár megköltendő házasságát.

— Halálozás. Kovácsnai Bogdán Imre, kézdimartonfalvi földbirtokos, a 48-49-iki magyar szabadságharcban honvéd főhadnagy, 83 éves korában, folyó hó 16-án elhunyt. Temetése ápril 18-án délután történt meg Kézdimartonfalván nagy részvéttel. Béke poraira!

— Eljegyzés. László Pál, sepsiszentgyörgyi ifjú mészáros eljegyezte Sepsikörispatakon néhai Fogarasi Sándor leányát: Mariskát, Szabó József kézdivásárhelyi állami isk. tanító unokahugát. Szerenese kísérje frigyüket.

— Elégették a magyar zászlót. Zágrábból jött a távira, hogy a zapiesici állomási épületen, a hivatalos ünnep alkalmából, kitűzték a nemzeti zászlót, de nem sokáig lengett ott mert néhány száz felbujtogatott horvát paraszt nekiesett az épületnek, a zászlót letépték, petróleummal leöntötték s aztán elégették. Egyben leszaggatták a magyar feliratokat és az egyik vasúti hivatalnok csak nagynehezen tudott megmenekülni a nép dühe elől. A megyei hatóság megkeresésére különvonattal egy vizsgálóbíró, egy kir. ügyész és 15 rendőr szállott ki, s ma délután újra kitűzték a zászlót. A vizsgálóbíró szigorú vizsgálatot indított s mert nemzet és király ellen egyaránt sértés történt, remélhetően nem kerülök el a zászlóégetők a megérdemelt büntetést.

— Jó tanács. Mindazoknak, kik pázsintot akarnak létesíteni, ajánljuk, hogy szerezzék be Mauthner Ödön esz. és kir. udvari magkereskedéséből Budapesten a „Sétatéri“ vagy a „Margitszigeti“ fűmágvörököt. Ezeket már 29 éve szállítja Mauthner Budapest és a Margitsziget oly bálmulatra méltó és gyönyörű sétaterei részére. (12—1.)

*) Helyreigazításul multkor azon téves közlésünknek, hogy Könczi Albert leányát stb.

Hirdetések.

URANOS

-K É K

(54. 4-20)

**ruha-mosáshoz
a legjobb kékítőszert.**

— Törvényesen védve —

Mosóintézetekben, háztartásokban a legkedveltebb ruha-kékítő.

OLCSÓ ÉS FELÜLMULHATLAN!

kis üveg 24 fillér, tiszta mosáshoz elegendő — 1 nagy üveg 160 kor. 1/2 üveg 1 kor.

KAPHATÓ MINDENÜTT!

Utazatóktól óvakodjunk!

Kizárólagos
gyártói:

HOCHSINGER TESTVÉREK vegyészeti gyára

BUDAPEST,
VI., Rózsa-utca 85.

Mindennemű

francia és angol szövet-ujdonságok

a tavaszi és nyári idényre legnagyobb választékban
méterenként 2 frttól 5 frtig.

Hallatlan olcsóság!

Ritka előnyös vétel!

5000 veg tavaszi és nyári szövet:
méterje 45 krtól 1 frt 45 krig.

Mosókelme-ujdonság

még soha nem létezett dus választékban 7 csoportban, minden csoport egy külön könyvben.

1. könyv cretonok	19 krtól kezdve
2. " vászon zefirek	19 " "
3. " színes batisztok	24 " "
4. " ruhavásznak	45 " "
5. " himzett svájci batisztok	20 " "
6. " bluz- és jupon-ujdonság	33 " "
7. " tiszta gyapjú delen	38 " "

és feljebb.

Minták helyben és vidékre ingyen és bérmentve.
Rendelésnél kérem a kívánt mintakönyv számát és a szövet minőségét megjelölni.
Weiner Mátyás,

nőidivat-áruház

(86. 3-4)

Budapest, VI., Andrássy ut 3. szám.

BUTOR

anyakönyvi hivatalok berendezésére, valamint köz-
ségi előljáróságok részére **ugy készpénzert, mint
részletfizetésre kapható**
butor raktáromban

Kézdivásárhelyt,

hol állandóan raktáron van: szalon-, ebédlő- és
hálószoba berendezés, ruha- és ét szekrény, szalon-
és ebédlő-asztal, ágy, mosdó és éjjeli szekrény
továbbá: magas, félmagas, háts és heverő divány,
garnitúra, matracz, fali és toaletti tükör, nád-és,
préselt ületű hajlitott szék, ablak carnis, stb. me-
lyeket olcsó árak mellett becsátok szíves rendel-
kezésre.

Tisztelettel:

Ifj. Jancsó Mózes,
butorraktáros.

(82. 4-4.)

Eladó istálló.
Egy teljesen jókarban levő nagy
istálló, mely könnyen átalakítható
3, esetleg 4 szobás lakó házzá —
jutányos áron **azonnal eladó.**
Értekezhetni a lap kiadóhivatalában.

Hirdetések jutányos áron felvételnek e lap kiadóhivatalában.

❖ KIADÓ LAKÁS!! ❖

A temető után lévő **JANCSÓ GYULA** lakása, a mely áll
4 szoba, kamara, konyha, pincze, kettős nagy udvar, istálló, ólak, szí-
vatytyus kut az udvaron 1903. április hó 24-től
több évre haszonbérbe kiadó.

(30. —?)